

О.В. ПИЩИКОВА, Л.О. ЯНОВА, С.І. САХНО, канд. тех. наук, доценти,
Криворізький національний університет

ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКЛАДАННЯ НОРМАТИВНИХ ДИСЦИПЛІН БЖД ТА ЦЗ ДЛЯ БАКАЛАВРІВ ТА МАГІСТРІВ УСІХ ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ

В сучасних умовах особливого періоду, який переживає Україна з 17.03.2014 р. викладання дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист» майбутнім бакалаврам та магістрам розглядається як один з пріоритетніших факторів забезпечення національної безпеки держави. Ризики виникнення надзвичайних ситуацій (НС) мирного та воєнного характеру на території України через наявність антитерористичної операції (АТО), потенційно-небезпечних об'єктів залишаються дуже високими.

Тому в таких умовах найголовнішим є набуття професійних компетенцій майбутніми бакалаврами та магістрами саме в даній сфері.

Вважаючи на те, що майбутні бакалаври та магістри є потенційними менеджерами та керівниками, вони будуть нести особисту матеріальну та кримінальну відповідальність за порушення вимог охорони праці та цивільної безпеки.

На сьогоднішній день ВНЗ надано повну свободу дій щодо прийняття рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації наукових досліджень, освітнього процесу, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів тощо.

Реалізація таких гарантій, відповідно до Конституції України, як право на захист життя і здоров'я від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха, застосування зброї, на жаль передбачено не в повному обсязі в Стандартах Вищої освіти, які розроблено на базі Закону України «Про вищу освіту».

Особливо такі непорозуміння стосуються магістерського рівня вищої освіти, що в свою чергу суперечить нормативно-правовим актам України, які є обов'язковими для виконання усіма міністерствами та відомствами України, в тому числі й МОН України.

Нижче представлено обґрунтовану законодавчу базу, яка є юридичним доказом необхідності обов'язкового включення дисциплін «БЖД» та «ЦЗ» до навчальних планів та внесення змін до Стандартів вищої освіти.

Ієрархічна система нормативно-правових актів України складається з Конституції України; Кодексів та Законів; указів та розпоряджень Президента України; постанов та розпорядженнями Кабінету Міністрів України і тільки потім з нормативних актів міністерств і відомств (у тому разі і МОН України).

Таким чином, обов'язковість для виконання постанов Кабінету Міністрів України означає, що акти міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, не можуть суперечити будь-якому із названих актів вищої юридичної сили, а в разі наявності такої суперечності акти міністерств, інших центральних органів виконавчої влади застосуванню (повністю чи у відповідній частині) не підлягають.

Так, згідно Постанови № 444 Кабміну від 26.06.2013 р. із змінами від 26.07.2018 р. № 592, в Україні діє «Порядок здійснення навчання населення діям в надзвичайних ситуаціях», згідно якого підготовка студентів ВНЗ до дій у надзвичайних ситуаціях здійснюється за нормативними навчальними дисциплінами «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист».

Тому хочемо наголосити, що незважаючи на те, що в Стандартах вищої освіти в переліку загальних та спеціальних (предметних) компетенцій бакалаврів та магістрів не приділено належної уваги вирішенню соціальних питань, дисципліни «Цивільний захист» та «Безпека життєдіяльності» обов'язкові до включення в усі бакалаврські та магістерські навчальні програми МОН у зв'язку з вищенаведеною Постановою Кабміну.

Таким чином є обов'язковим включення до навчальних планів, освітньо-професійних програм ВНЗ освіти України бакалаврських та магістерських програм усіх спеціальностей нормативних дисциплін «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» і «Цивільний захист та охорона праці в галузі».